

Ústav světových dějin

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: PhDr. Anna Rozsypal Pajerová

Název práce: Norsko-švédská unie a norská nezávislost 1814

Jméno oponenta práce: Mgr. Jaroslav Ira, Ph.D.

---

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	1

Stručné hodnocení:

Práce se opírá o velmi široké spektrum věcné i teoretické literatury, a to jak anglické, tak v jazycích zkoumaného regionu. Naopak je trochu škoda, že autorka nevyužila primárních pramenů systematičtějším způsobem, ačkoliv vzhledem k makroanalytické a spíše historicko-sociologické povaze práce je důraz na sekundární literaturu legitimní.

---

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	1

Stručné hodnocení:

Autorka si formulovala jasný a legitimní cíl, jenž důsledně sleduje ve své práci. Velmi oceňuji výrazně analytickou ambici práce a robustní teoretické zakotvení.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	1

Stručné hodnocení:

Práce je vystavěna logicky, přičemž autorce se daří systematicky sledovat hlavní otázku, byť místy zabíhá do detailů, které nejsou z hlediska hlavních otázek práce podstatné.

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	1
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	2

Stručné hodnocení:

Práce je zčásti postavena na kritickém dialogu s výkladem norského národního hnutí ze strany Miroslava Hrocha. V tomto ohledu se nicméně domnívám, že autorčino chápání Hrochova přístupu není vždy zcela přesné (např. role jazyka, podstata první fáze národních hnutí apod.) a úplné, nebo není jasně a srozumitelně vyjádřeno. Celkově soudím, že by práce vzhledem ke své ambici vyžadovala důkladnější studium teoretických textů k národům a nacionalismu

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	2
5.2 Použitá terminologie	2

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení:

Z formálního hlediska je třeba vytknout určitou stylistickou neobratnost. Některé věty jsou formulovány těžkopádně, se špatnou vazbou, objevují se i četné překlepy. Práci by určitě prospěla důkladnější jazyková redakce. Druhou výtku bych směřoval k nepřesnému používání některých pojmů, a celkově poněkud nadbytečnému užívání cizích slov a akademického žargonu, který místy znesnadňuje porozumění autorčině argumentaci a zamlžuje podstatu sdělení. Myslím, že leckdy mohla být myšlenka sdělena přímočařeji.

---

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Diplomová práce kolegyně Anny Rozsypal Pajerové je sympatickým a smělym pokusem o analýzu a reinterpetaci rané fáze norského národního hnutí. Hlavním vkladem autorky je především snaha číst události první a druhé dekády 19. století skrze konfrontaci různých výkladových rámců, v interakci vnitřních a vnějších (mezinárodně-politických) faktorů, a v kombinaci dimenze politické, sociálně ekonomické a kulturní. Práce vychází ze studia velmi širokého spektra literatury, a její autorka projevuje smysl pro analytický přístup a schopnost aplikovat teoretické modely na konkrétní historickou látku.

Celá práce je do určité míry koncipována jako pokus o revizi výkladu norského národního hnutí, jenž podle autorky ztělesňuje Miroslav Hroch. Porozuměl-li jsem správně, autorka se s ním rozchází ve třech bodech: 1) Oproti jeho výkladu přisuzuje autorka zásadnější význam externím faktorům (mezinárodně-politickému kontextu a roli severské identity); 2) Oslabuje důraz na relevanci národního jazyka, který je naopak – alespoň podle autorky – zásadním znakem a faktorem pro M. Hrocha, přičemž klade důraz na jiné národotvorné prvky, např. sdílený narativ národa (možná by se dal aplikovat koncept sdíleného politického mytu); 3) na

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

rozdíl od Hrocha interpretuje události počátku 19. století, a to zejména Eidsvollský sněm a vyhlášení nezávislosti roku 1814, jako projev již masově sdílené národní identity a zřetelně vyhraněného konceptu norského národa. K doformování moderního norského národa tak nedochází teprve v průběhu 19. století, nýbrž lze hovořit o jeho existenci již na jeho počátku. Autorka tedy reviduje periodizaci národního hnutí v tom smyslu, že Hrochova fáze C a tzv. doformování národa nastává ještě před nástupem ‚vnitřního‘ kulturního programu norských vlastenců (kodifikace jazyka apod.). Tuto tezi postupně dokládá několika argumenty: např. konkrétními požadavky norských elit (zřízení univerzity apod.), posuny v chápání dánského a norského patriotismu na konci 18. století, významem velkého hladomoru roku 1812-1813 jakožto formativní kolektivní zkušenosti, jež ovlivnila program norských vlastenců, ale také identitu širších vrstev norského obyvatelstva, či roli církve jako mobilizační síly na venkově.

Je otázkou, do jaké míry práce skutečně dokazuje existenci široce sdílené národní identity na počátku 19. století. Autorka má nepochybně pravdu, že norský národ jako politický koncept a smysluplná kategorie jednání existoval, přičemž v jeho jménu vystupovaly jeho elity, a do jisté míry do něj byly – přinejmenším přechodně – zapojeny i širší vrstvy obyvatelstva. Avšak zůstává otázkou, zda a jak se tyto širší vrstvy s konceptem národa ztotožňovaly, a jak tento koncept chápali. Nelze v tomto smyslu nezpomenout práce, které na francouzském, polském aj. kontextu poukazují na rozpor mezi existencí zřetelné koncepce národa (Poláci) či dokonce národního státu (Francie) na počátku 19. stol., nicméně velmi pozvolným přisvojením národní identity ze strany nižších vrstev a periferních regionů (např. Eugene Weber: *Peasants into Frenchmen*; Miloš Řezník: *Za naši i vaši svobodu*). Totéž platí i o elitách: představa Norska a jeho zájmů mohla být formována spíše v kategoriích zemského patriotismu. Zdá se také, že kolegyně pracuje s pojmem politického národa, vázaného na státnost, zatímco Hroch spíše pracuje s konceptem kulturního národa, definovaného především sdílenými kulturními znaky a sdílenou kulturou. Podstata rozepře mezi kolegyní Rozsypal Pajerovou a M. Hrochem proto možná tkví spíše v rozdílné definici samotného pojmu národa a v jinak stanovených kritériích pro stanovení jeho existence.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Navzdory těmto výtkám soudím, že práce má několik nesporných přínosů. Ukazuje totiž, že norský případ se vymyká snadné typologizaci (v některých aspektech připomíná např. irské či řecké hnutí, v jiných se blíží modelu českému), a především vyžaduje jemnější analýzu z hlediska dobového chápání a prožívání kategorií „národ“, „vlast“ apod. (co si vlastně pod „Norskem“, „národem“ apod. představovaly elity, co naopak sedláci, jak se chápání lišilo v Kristiánii či jiných větších městech, a jak v periferních oblastech). V teoretické rovině autorka nepřímou poukazuje také na limity modernistického přístupu k formování národů. V tomto ohledu by bylo zajímavé, kdyby kolegyně skrze norský případ testovala nejen Hrochův model, ale také alternativní výklady, které více akcentují existenci národotvorných procesů – či dokonce národních společenství a identit – již v období raně-novověkému, např. práce Anthonyho Smithe. To by však již přesahovalo rámec diplomové práce.

Práce jednoznačně splňuje nároky kladené pro tento typ kvalifikační práce, a doporučuji ji proto k úspěšné obhajobě, přičemž navrhuji známku výborně.

---

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Hladomor nepochybně mohl být důležitým katalyzátorem národní mobilizace širších vrstev. Projevila se „nacionalizace“ hladomorů v dobovém diskurzu, resp. v politické argumentaci norských elit? Stal se později *Barkebrødstider* norským národním „místem paměti“?

Navržená známka: výborně

Datum: 31. 8. 2021

Podpis: